ASOS JOURNAL

The Journal of Academic Social Science

Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, Yıl: 9, Sayı: 119, Ağustos 2021, s. 286-302

ISSN: 2148-2489 Doi Number: <http://dx.doi.org/10.29228/ASOS.51663>

Yayın Geliş Tarihi / Article Arrival Date
6.06.2021

Yayımlanma Tarihi / The Publication Date
29.08.2021

Selim KARTAL

Eskişehir Teknik Üniversitesi, Mimarlık
selmkartal@yahoo.com

Öğr.Gör. Betül İrem TEMİZ

İskenderun Teknik Üniversitesi
betul.temiz@iste.edu.tr

Dr. Öğr. Üyesi Serkan SİPAHİ

Atatürk Üniversitesi
serkansipahi@hotmail.com

KENTSEL REKREASYON ALANLARINDA MEKÂNSAL KALİTE: ÇANKIRI ÖRNEĞİ

Öz

Sürekli gelişim gösteren kentler, son yıllarda nüfuslarındaki artış nedeniyle büyüme potansiyellerini hızlı bir şekilde sürdürmektedirler. Artan yapıli alanların hem kent doğasına hem de insan sağlığına olumsuz etkileri olduğu düşünülmektedir. Kentlerin nüfusundaki artışlar nedeniyle yapıli alanların büyümesine bağlı olarak kentsel rekreasyon alanları azalmaktadır. Buna karşın kentlerin yoğun temposuna ayak uydurmaya çalışan nüfus, sosyal ve psikolojik yönden rekreasyon alanlarına ihtiyaç duymaktadır. Kentte yaşayanlar kısa süreliğine bile olsa yaşanan tüm olumsuz koşullara rağmen dinlenme amaçlı bu mekânları ziyaret etmektedir. Bu nedenle mevcut kentsel rekreasyon alanlarına yenileri eklenirken bu alanların da mekânsal kalitelerinin artırılması gerekmektedir. Rekreasyonel alanlarının gün geçtikçe hem kent hem de kentliler için daha değerli bir konuma geldiği kentlerden bir tanesi de tüm dünyada olduğu gibi günden güne büyüyen Çankırı kentidir. Kentte bulunan rekreasyon alanlarının

mekânsal kalitelerinin tespit edilerek artırılması da bu nedenle önemlidir. Bu çalışma kapsamında Çankırı kent merkezinde yer alan kullanıcılar tarafından yoğun olarak kullanılan dört rekreasyonel alanı incelenmeye alınmıştır. Kullanıcı deneyimlerine yönelik anket formu hazırlanıp veriler likert tipi ölçeğe SPSS 24.0 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Verilerin değerlendirilmesinde frekans, yüzdelik dağılım, aritmetik ortalama ve standart sapma kullanılmıştır. Değerlendirilen anket verileri nötr, zayıf ve güçlü yönler olarak ele alınmış; nötr ve zayıf yönlerin nasıl geliştirilebileceği tartışılmıştır. Sonuç olarak Çankırı ili üzerinden yapılan bu çalışma ile kentsel rekreasyon alanları için mekânsal kalite saptaması üzerine bir örnek çalışma oluşturulmuş; mevcut rekreatif alanların mekânsal kalitesinin artırılmasına yönelik öneriler geliştirilmiştir.

Anahtar kelimeler: Kent, Rekreasyon, Kentsel Rekreasyon, Mekânsal Kalite, Çankırı.

SPATIAL QUALITY IN URBAN RECREATION AREAS: ÇANKIRI CASE

Abstract

Cities that show continuous development maintain their growth potential rapidly due to the increase in their population in recent years. Increasing built areas are thought to have negative effects on both urban nature and human health. Due to the increase in the population of cities, urban recreation areas are decreasing due to the growth of built areas. On the other hand, the population trying to keep up with the intense tempo of the cities needs recreation areas in terms of social and psychological aspects. Despite all the negative conditions experienced even for a short time, the people living in the city visit these places for resting purposes. For this reason, while adding new ones to existing urban recreation areas, the spatial quality of these areas should be increased. One of the cities where recreational areas are becoming more valuable for both the city and the citizens is the city of Çankırı, which is growing day by day as it is all over the world. For this reason, it is important to determine and increase the spatial quality of the recreation areas in the city. Within the scope of this study, four recreational areas, which are used extensively by users in the city center of Çankırı, were examined. A questionnaire for user experiences was prepared and the data were analyzed on a likert-type scale using the SPSS 24.0 program. Frequency, percentage distribution, arithmetic mean and standard deviation were used in the evaluation of the data. Evaluated survey data were considered as neutral, weak and strong points; How neutrals and weaknesses can be improved is discussed. As a result, with this study carried out on the province of Çankırı, a case study was created on the determination of spatial quality for urban recreation areas; Suggestions have been developed to increase the spatial quality of existing recreational areas.

Keywords: City, Recreation, Urban Recreation, Spatial Quality, Çankırı.

GİRİŞ

Rekreasyon ya da rekreatif aktiviteler insanların; boş zamanlarında dinlenme amacıyla ev dışında veya içinde, açık veya kapalı alanlarda gerçekleştirilen aktiviteler olarak tanımlanmaktadır (Ağılönü ve Mengütaş, 2009). Bu anlamda bakıldığında rekreasyon ve

rekreatasyon alanlarının; temelde yenilenme, sosyalleşme, eğlenme ve rahatlama kısaca dinlenme amacı ile gidilerek ilgi duyulan aktivitelerin yapıldığı alan ve bu aktiviteler bütünü olduğu (Emel, 2015); kişiler için ise mutlu bir yaşamın aracı olduğu söylenebilir (Kılıç ve Şener, 2013).

Kişilerin yaşamlarındaki rekreatif ihtiyaçlarının karşılanması için oluşturulan farklı ölçeklerdeki alanlar ile, farklı yapı gruplarında karşılaştırılması mümkündür. Bu anlamda rekreatasyon eylemi ve rekreatasyon alanları ile ilgili farklı sınıflandırmalar bulunmaktadır (Gülezer 1989). Bu sınıflandırmalar; etkinlik çeşidine göre aktif ve pasif rekreatasyon olarak sınıflandırılırken yapısal anlamda açık yer ve kapalı yer olarak; zamansal sınıflandırma bakımından günlük tatil ve değişken şeklinde; yerel sınıflandırmaya göre ise kentsel ve kırsal olarak sıralanabilir (Karahana ve Orhan, 2009). Sınıflandırmalar dahilinde rekreatasyon alanlarına; otellerde bulunan rekreatif bölümlerden alışveriş içerisinde yer alan farklı hizmetler sunulan spor merkezleri, eğlence ve serbest aktivite mekanları olarak düşünülmüş alanların yanı sıra kentsel ölçekte de oluşturulmuş rekreatasyon alanlarına farklı yerlerde, farklı şekillerde ve ölçeklerde karşılaşmak mümkündür.

Nüfusunun büyük çoğunluğunun geçimini ticaret, sanayi yönetim ve hizmetle sağladığı kentlerde (Yahyagil, 1998); yerleşim alanları, ticaret ve iş alanları, endüstri alanları, ulaşım alanlarının yanı sıra rekreatasyon alanları da kentin önemli bir bölümünü oluşturmaktadır (Yüksel ve Yeşil, 2017). Kentsel rekreatasyon alanları; kentinin doğaya yakın olmak, rahatlamak, yalnız olmak veya diğer insanlarla olmak gibi isteklerini karşılayacak şekilde yapıldığı; doğal alanlarda tırmanmak, şehrin içinde veya şehre yakın olan parklarda oturmak, manzaraya bakmak veya eğlenceli bir aile pikniği yapmak gibi çeşitli aktiviteleri içerisinde barındıran mekanlar olduğu gözlemlenebilir (Sezer ve Akova, 2016). Bu mekanların varlığı, özellikle endüstri devriminden itibaren doğallıktan uzaklaşan kentlerde insanların kültürel ihtiyaçları ile tabiatı görme ve onunla iç içe olma gereksinimleri nedeni ile giderek daha kıymetli hale gelmiştir. Bu nedenle şehir halkı, yerel yönetimler ve park komisyonunun birlikte çalışmasının yanında, şehir plancıları, mimarlar ve peyzaj mimarları bu alanlar üzerinde farklı birçok çalışma yapmaktadır (Gülçin, 2020).

Yapılan çalışmaların genelde kentsel rekreatasyon alanlarının korunarak bu alanların kalitesini arttırmaya yönelik olduğu söylenebilir. Karşılaşılan çalışmalarda, bu alanların kalitelerinin ölçülerek düzeylerinin artırılmasına yönelik farklı kriterlerin oluşturulduğu gözlemlenmiştir. Farklı çalışmalarda farklı kriterler ele alınmış olmakla birlikte bazı çalışmalar ve kullanılan kriterler tablo 1.'deki gibidir.

Tablo 1. Farklı Çalışmalarda Kentsel Rekreatasyon Alanları ve Kalite Ölçütleri

ÇALIŞMA ADI	ÇALIŞMA VE KALİTE ÖLÇÜTLERİ
Görsel Peyzaj Kalite Değerlendirmesi: Kıyıköy Örneği (Kiper vd., 2017)	Doğallık, uyum, okunabilirlik, arazi şekli, rekreatasyonel değer, manzara güzelliği, mekânsal karakteristikler.
Kentsel Mekânda Kalite Kavramı (İnceoğlu ve Aytuğ, 2009)	Çevreleyen mekâna iyi erişebilirlik, mekânın içinden geçen yaya rotaları, yaya hareketliliğinin yüksek seviyesine yakınlığı, çevredeki kentsel mekâna çok yönlü bakış, aktif mekân kullanıcılarının yakınlığı: perakende ve yiyecek-içecek birimleri, yeterli oturma mekânı ve sokak donatımı.

ÇALIŞMA ADI	ÇALIŞMA VE KALİTE ÖLÇÜTLERİ
Cityshape Communicating and Evaluating Community Design (Greene, 1992).	Fonksiyon, kentsel uyum, kimlik, tasarım.
Positive perceptions of green and open space as predictors of neighbourhood quality of life: implications for urban planning across the city region (Douglas vd., 2019)	Yapısal algı, bisiklet- yaya imkanları, çevresel kalite.

İrdelenen çalışmalar ile kentsel rekreasyon alanları için kalite ölçütlerinin; İmaj, kullanım- aktivite, çeşitlilik, cazibe- çekim, ulaşım- park- erişebilirlik, güvenlik- mahremiyet ve temizlik- bakım ana başlıklarında toparlanabileceği görülmüştür.

İmaj ana başlığını oluşturan alt kriterlerin genellikle yapının doğallığı, sadeliği, tarihi bir yer oluşu gibi daha çok yapısal ve tasarımsal özellikleri ile ilgili olduğu görülmektedir. Bununla birlikte imajın cazibe- çekim ile doğrudan ilişkisi olduğu söylenebilir (Kampschulte, 1999). Bu anlamda cazibe- çekim başlığında ise mekanların benzer mekanlara göre ön plana çıktıkları yönler araştırılmaktadır.

Kullanım- aktivite ana başlığının ise kullanım dönemlerinin genişliği ve aktivite çeşitliliğinin sağlanması gibi kriterlerden oluştuğu gözlemlenmiştir. Farklı aktivitelerin bir araya getirilmesinin kültür mozaiği olan kentlerde bu alanların farklı kültürlerden insanlar tarafından kullanıldığı düşünüldüğünde önemi anlaşılmaktadır (Gentin, 2011).

Çeşitlilik ana başlığını mekânsal çeşitlilik oluştururken çeşitlilik ana başlığı altında kullanım- aktivite başlığından farklı olarak ihtiyaç mekanları ve bunların kalitesi de irdelenebilir (Phillips vd, 2004). Özellikle yaş dostu kentlerde bulunan kentsel rekreasyon alanlarında başta tuvaletler olmak üzere bu tip mekanlara önem verildiği görülmektedir (Bliss ve Park, 2019)

Ulaşım- park- erişebilirlik başlığı altında ise yaya ve bisiklet ulaşımının yanı sıra toplu ulaşım ve araç park yerleri gibi imkanlar irdelenmektedir. Kentsel rekreasyon alanlarına toplu taşıma imkanlarının geliştirilmesinin yanı sıra yaya yollarının düzenlenerek park içerisinde yürüyüş ve bisiklet yolları ile parkurlarının oluşturulması ve alana ulaşılabilirliğin en üst düzeye çıkarılması bu tip rekreasyon alanlarının kalitesini arttırmaktadır (Davies vd., 2012).

Güvenlik- Mahremiyet ve Temizlik- Bakım başlıklarında ise alandaki güvenlik ve temizlik- bakım hizmetlerinin kalitesi araştırılmaktadır. Kentsel rekreasyon alanlarındaki bu hizmetlerin aksatılmadan sağlanması kentte yaşayan insanların kendilerini rahat hissederek güvenli bir biçimde dinlenmelerini sağlamaktadır (Williams, 1995).

Son yıllarda kentsel rekreasyon alanlarına tüm Dünya’da olduğu gibi Türkiye’de de önem verildiği, yeni oluşturulan rekreasyon alanlarının çokluğuna bakıldığı zaman anlaşılmaktadır (Koçyiğit ve Yıldız, 2014). Türkiye’de kentsel rekreasyon alanı konusunda kentlinin yeterli alanlara sahip olmadığını düşündüğü bu nedenle de rekreasyon alanlarının giderek geliştirildiği kentlerden bir tanesi de Çankırı’dır (Öztürk ve Tecimen, 2017). Kentte yeni rekreasyon alanı çalışmaları yapılmaktadır. Bununla birlikte mevcut rekreasyon alanları ile ilgili olarak bu alanların mekânsal kalitelerinin belirlenerek geliştirilmesi gerektiği söylenebilir. Bu anlamda kentte önemli kabul edilebilecek şekil 1’de de görülen 4 adet kentsel rekreasyon alanı bulunduğu gözlemlenmiştir.

Şekil 1. Çankırı Kentinde Bulunan Önemli Kentsel Rekreatasyon Alanları (Kişisel Arşiv, 2021)

Kentte bulunan mevcut önemli rekreatasyon alanlarının (Çankırı Kalesi, Kenbağ Parkı, Recep Tayyip Erdoğan Parkı ve Necmettin Erbakan Parkı) mekânsal kalitelerinin belirlenerek geliştirilmesinin, Çankırı ve orada yaşayan kentlinin yaşamı açısından önemli olduğu söylenebilir. Bu anlamda yapılacak olan çözümlerin hızlı ve anında yapılmamış çözümler olması; planlı ve detaylı çözümler yapılması önemlidir (Öztürk, Dinçer, 2020).

Yapılan literatür taramasında, Çankırı'da bulunan rekreatif alanların gelişimine yönelik bazı çalışmalarla karşılaşmıştır. Literatür çalışması sonucunda Çankırı'da bulunan rekreatasyon alanları (Timur vd., 2014; Demir, 2019) ve kentlinin rekreatif aktivite seçim ve alışkanlıklarına (Timur vd., 2020; Karaçar ve Paslı, 2014) yönelik çalışmaların yapıldığı bilinmektedir. Bununla birlikte Çankırı'da bulunan kentsel mekanların kalitesinin belirlenmesine yönelik bir çalışma ile karşılaşmamıştır. Bu anlamda yapılan çalışma ile Çankırı'da bulunan 4 önemli rekreatasyon alanı için mekânsal kalite düzeyleri belirlenmiştir. Örneklem grubu kentsel rekreatasyon alanlarının mekânsal kalitelerinin geliştirilmesine katkıda bulunulması amaçlanmıştır.

YÖNTEM

Çalışma kapsamında konuyla ilgili detaylı literatür taraması yapıp kuramsal alt yapıya yer verildikten sonra Çankırı kent merkezinde yer alan ve kullanıcılar tarafından yoğun olarak kullanılan dört rekreatasyonel alan (Necmettin Erbakan parkı, Recep Tayyip Erdoğan parkı, Kenbağ parkı ve Çankırı kalesi) incelenmeye alınmıştır. Bu kapsamda verilerin toplanması aşamasına geçilerek anket tekniği kullanılmıştır. 137 kişiye uygulanan anket iki bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde katılımcıların demografik özelliklerine ilişkin veriler yer almaktadır. İkinci bölümde ise katılımcıların deneyimlerine ilişkin sorular ve değerlendirmeler bulunmaktadır.

Çalışmada elde edilen veriler SPSS 24.0 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Verilerin değerlendirilmesinde frekans, yüzdelik dağılım, aritmetik ortalama, standart sapma kullanılmıştır. Verilerin analizinde katılımcıların kişisel özelliklerine göre dağılımları frekans (f) ve yüzde (%) şeklinde gösterilmiştir. Daha sonra katılımcıların 4 farklı rekreatasyonel alanların tercih edilme sebeplerine yönelik 7 farklı kategoride olmak üzere toplamda 32 soru yöneltilmiştir. Beşli Likert ölçeğiyle; (1) Kesinlikle Katılmıyorum, (2) Katılmıyorum, (3) Kararsızım, (4) Katılıyorum, (5) Kesinlikle Katılıyorum biçiminde anket düzenlenmiştir. Düzenlenen anket değerlendirilerek tartışma kısmına geçilmiştir.

Tartışma kısmında nötr, güçlü ve zayıf yönler belirlenip mekanların kullanıcıların ihtiyaçlarını ne derecede karşılandığı ölçülmesi amaçlanmıştır. Anket verileri sonuçlarında değerlendirilen mekanların özelliklerine göre değer aralığı 3-4 olanlar nötr, 4 üzeri

değerlendirilenler güçlü ve 3 altı değerlendirilenler ise zayıf yönleri sahip mekanlar olarak analiz edilmiştir.

Çalışma kapsamında Çankırı kentindeki kentsel rekreatyon alanlarının değerlendirilmesinin yapıldığı örneklem grubunu oluşturan katılımcıların demografik özelliklerine ilişkin veriler tablo 2’de gösterilmektedir.

Tablo 2. Katılımcıların Demografik Özellikleri

137 KATILIMCININ DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERİ										
	Cinsiyet		Yaş				Eğitim Durumu			
	Erkek	Kadın	20 yaş ve altı	21-31 yaş arası	31-40 yaş arası	41 yaş ve üzeri	İlkokul-Ortaokul	Lise	Üniversite	Lisansüstü
f	67	70	18	56	39	24	12	58	58	9
%	49	51	13	40	29	18	9	42	42	7
	Medeni Durum		Meslek							
	Evli	Bekar	Özel Sektör	Memur	Emekli	Öğrenci	Ev Hanımı			
f	72	65	35	51	4	26	21			
%	53	47	26	37	3	19	15			

Tablo 1’de gösterildiği üzere örneklem grubu katılımcıları, 67’si erkek 70’i kadın olmak üzere toplam 137 kişiden oluşmaktadır. 137 kişinin yaş dağılımlarına bakıldığında; 20 yaş ve altı toplam 18, 21-30 yaş arası toplam 56, 31-40 yaş arası toplam 39, 41 yaş ve üzeri ise toplam 24 kişinin bulunduğu görülmektedir. Medeni durumlarına bakıldığında ise 72 kişinin evli ve 65 kişinin bekar olduğu tespit edilmiştir. Eğitim durumları ise ilköğretim-ortaokul 12 kişi, lise 58 kişi, üniversite 58 kişi ve lisansüstü 9 kişi olmak üzere farklılık göstermektedir. Meslek dağılımları ise özel sektör de çalışan kişi sayısı 35, memur 51, emekli 4, öğrenci 26 ve ev hanımı 21 kişi olmak üzere değişmektedir.

BULGULAR

Çalışmanın ikinci kısmında katılımcılara Çankırı kalesi, Kenbağ parkı, Erdoğan parkı ve Erbakan parkı olmak üzere 4 farklı rekreatyon alanlarının tercih etme nedenlerine yönelik; imaj, kullanım/aktivite, çeşitlilik, cazibe/çekim, ulaşım-park& erişilebilirlik, güvenlik/mahremiyet ve temizlik/bakım ilgili 7 farklı kategoride toplam 32 soru yöneltilmiştir. Anket sonucunda mekânların nötr, güçlü ve zayıf yönleri belirlenip kullanıcıların ihtiyaçlarını ne derecede karşılandığı gösterilmiştir. Veri sonuçlarında değerlendirilen mekanların özelliklerine göre değer aralığı 3-4 olanlar nötr, 4 üzeri değerlendirilenler güçlü yönleri bulunan ve 3 altı değerlendirilenler ise zayıf yönleri sahip alanlar olarak ele alınmıştır.

İlk olarak Çankırı kalesinin ve Kenbağ, Erdoğan, Erbakan parklarının tercih edilmelerine yönelik olarak “imaj” kategorisi altında 5 soru katılımcılar tarafından değerlendirilmiştir. Şekil 2’de mekanların imaj kategorisinde değerlendirilmesi gösterilmektedir. Mekânın tarihi bir yer olma sebebiyle tercih edilmesinde; Çankırı kalesinin diğer üç mekâna göre daha güçlü yöne sahip olduğu, Erdoğan parkının ise en zayıf yöne sahip olduğu değerlendirme sonucunda görülmektedir. Doğal bir yer olma özelliğiyle Çankırı Kalesinin, Kenbağ parkının ve Erbakan parkının güçlü yönleri sahip olduğu görülürken Erdoğan parkı bu özelliğiyle zayıf kalmaktadır. Mekânların mimari bir yer olduğuna dair değerlendirmede Çankırı kalesinin ve Erdoğan parkının nötr özellik gösterdiği, Kenbağ ve Erbakan parklarının ise zayıf özellik gösterdiği belirlenmiştir. Mekânın güzel/hoş bir yer olması

ile ilgili değerlendirmede ise tüm mekânların güçlü yönlerinin bulunduğu görülmektedir. Mekânların sade bir yapıya sahip olmaları ile ilgili ise katılımcıların 4 mekân içinde nötr olarak değerlendirdikleri tespit edilmiştir. Genel olarak ortalama imaj değerlerine bakıldığında ise Kenbağ parkının ve Erbakan parkının nötr özellik gösterdiği, Erdoğan parkının zayıf yönlerinin bulunduğu ve Çankırı kalesinin güçlü yönlerinin bulunduğu görülmektedir.

İMAJ

Şekil 2. İmaj kategorisinde katılımcı değerlendirmeleri

İkinci olarak Çankırı kalesinin ve Kenbağ, Erdoğan, Erbakan parklarının tercih edilmelerine yönelik olarak “kullanım/aktivite” kategorisi altında 5 soru katılımcılar tarafından değerlendirilmiştir. Şekil 3.’de mekânların tercih edilme sebeplerinden biri olan kullanım/aktivite kategorisinde değerlendirilmesi gösterilmektedir. Mekânın eğlence amaçlı kullanıma dair değerlendirme sonucunda Çankırı kalesinin ve Erbakan parkının nötr, Kenbağ parkının zayıf ve Erdoğan parkının ise güçlü yönlerinin bulunduğu görülmektedir. Dinlenme amaçlı kullanımında ve rahatlama amaçlı kullanımında ise Kenbağ ve Erdoğan parkının nötr özellikte olduğu, Çankırı kalesinin ve Erbakan parkının ise güçlü yönlerinin bulunduğu tespit edilmiştir. Kışın kullanım durumuna göre ise Kenbağ, Erdoğan ve Erbakan parklarının zayıf yönlerinin bulunduğu, Çankırı kalesinin ise nötr özellik gösterdiği belirlenmiştir. Gece kullanım durumu ise Çankırı kalesi, Erdoğan parkı ve Erbakan parkının nötr, Kenbağ parkının zayıf yönleriye sahip olduğu görülmektedir. Genel olarak kullanım/aktivite ortalamalarına bakıldığında ise Çankırı kalesi, Erdoğan parkı ve Erbakan parkının nötr, Kenbağ parkının zayıf yönleriye sahip olduğu saptanmıştır.

Şekil 3. Kullanım/aktivite kategorisinde katılımcı değerlendirmeleri

Katılımcılar tarafından üçüncü olarak Çankırı kalesinin ve Kenbağ, Erdoğan, Erbakan parklarının tercih edilmelerine yönelik olarak “çeşitlilik” kategorisi altında 5 sorunun değerlendirilmesi yapılmıştır. Şekil 4’de mekanların tercih edilme sebeplerinden biri olan çeşitlilik kategorisinde değerlendirilmesi gösterilmektedir. Mekânda yeterli derecede yeme içme birimlerinin mevcut durumu, dükkanların varlığı ve kapalı oyun alanı bulunması açısından 4 mekânında zayıf yönlerle sahip olduğu belirlenmiştir. Mekânda oturma elemanlarının sayısının yeterliliği açısından bakıldığında ise Kenbağ parkı zayıf yönlerle sahipken Çankırı kalesi, Erdoğan parkı ve Erbakan parkı nötr durumdadır. Mekânlarda tuvalet ve diğer ihtiyaçları giderecek olanakların varlığı ile ilgili ise Kenbağ parkı ve Erbakan parkı zayıf yönlerle sahipken, Çankırı kalesi nötr ve Erdoğan parkı güçlü yönlerle sahip olduğu görülmektedir. Ancak genel ortalamada çeşitlilik açısından mekanların tercih edilirliliği değerlendirildiğinde 4 mekânında zayıf yönlerinin olduğu tespit edilmiştir.

Şekil 4. Çeşitlilik kategorisinde katılımcı değerlendirmeleri

Katılımcılar tarafından dördüncü olarak Çankırı kalesinin ve Kenbağ, Erdoğan, Erbakan parklarının tercih edilmelerine yönelik olarak “cazibe/çekim” kategorisi altında 5 sorunun değerlendirilmesi yapılmıştır. Şekil 5 ‘de mekânların tercih edilme sebeplerinden biri olan cazibe/çekim kategorisinde değerlendirilmesi gösterilmektedir. Mekânın estetik kalitesiyle kullanıcılarını çekmekte olma duruma dair Çankırı kalesi ve Erdoğan parkı nötr özellik gösterirken, Kenbağ parkı ve Erbakan parkı zayıf yönlere sahip olduğu görülmektedir. Mekânların bitki örtüsü/peyzajı ile kullanıcıların dikkatini çekme konusunda ise Çankırı kalesi, Kenbağ parkı ve Erdoğan parkı nötr özellik gösterirken Erbakan parkının zayıf yönlere sahip olduğu tespit edilmiştir. Aktivite çeşitliliği ile kullanıcıların dikkatini çekme konusu ve hizmet kalitesiyle kullanıcıların dikkatini çekme konusundaysa Çankırı kalesi, Kenbağ parkı ve Erbakan parkı zayıf yönlere sahipken Erdoğan parkı nötr durumdadır. Mekânın her yaştan insana aktiviteler sunması durumunda Çankırı kalesi, Kenbağ parkı ve Erbakan parkının nötr, Erdoğan parkın ise güçlü yönlerinin olduğu görülmektedir. Genel olarak cazibe/çekim açısından mekânlara bakıldığında ise Çankırı Kalesinin ve Erdoğan Parkının nötr, Kenbağ parkının ve Erbakan parkının zayıf yönlerinin olduğu belirlenmiştir.

CAZİBE/ÇEKİM

Şekil 5. Cazibe/çekim kategorisinde katılımcı değerlendirmeleri

Katılımcılar tarafından beşinci olarak Çankırı kalesinin ve Kenbağ, Erdoğan, Erbakan parklarının tercih edilmelerine yönelik olarak “ulaşım, park& erişebilirlik” kategorisi altında 5 sorunun değerlendirilmesi yapılmıştır. Şekil 6’da mekânların tercih edilme sebeplerinden biri olan ulaşım, park& erişebilirlik kategorisinde değerlendirilmesi gösterilmektedir. Mekânlara yaya olarak ulaşımın kolaylığı, toplu taşıma araçlarıyla ulaşım kolaylığı ve engelli insanların kullanımı için uygunluğu açısından değerlendirildiğinde Çankırı kalesinin, Kenbağ parkının ve Erbakan parkının zayıf yönlerinin bulunduğu, Erdoğan parkının ise nötr özellikte olduğu görülmektedir. Mekân çevresinde özel araç park etmek için yeterli park etme yerinin mevcut olması açısından ise Erdoğan parkının güçlü yönlerinin bulunduğu, Kenbağ ve Erdoğan

parkının zayıf yönleri bulunurken Çankırı kalesinin nötr özellikte olduğu tespit edilmiştir. Tüm mekânlara özel araçlar ulaşımının kolay olması yönünde güçlü özellikte olduğu belirlenmiştir. Genel olarak mekânlar ulaşım, park& erişebilirlik açısından tercih edilme nedenlerinde Çankırı kalesinin, Kenbağ parkının ve Erbakan parkının zayıf yönlerinin olduğu, Erdoğan parkının ise nötr olduğu görülmektedir.

ULAŞIM,PARK&ERİŞEBİLİRLİK

Şekil 6. Ulaşım, park& erişebilirlik kategorisinde katılımcı değerlendirmeleri

Katılımcılar tarafından altıncı olarak Çankırı kalesinin ve Kenbağ, Erdoğan, Erbakan parklarının tercih edilmelerine yönelik olarak “güvenlik/mahremiyet” kategorisi altında 4 sorunun değerlendirilmesi yapılmıştır. Şekil 7’de mekânların tercih edilme sebeplerinden biri olan güvenlik/mahremiyet kategorisinde değerlendirilmesi gösterilmektedir. Mekânların güvenli bir yer olmasına yönelik soruda katılımcı yanıtlarıyla Erbakan parkının güçlü yönleri olduğunu, Çankırı kalesinin, Kenbağ parkının ve Erdoğan parkının nötr özellik gösterdiği görülmektedir. Mekânın gece güvenliği konusunda Çankırı kalesinin, Kenbağ parkının ve Erdoğan parkının zayıf yönlerinin bulunduğu Erbakan parkının ise nötr olduğu belirlenmiştir. Mekânların gece aydınlatması bakımından yeterliliğine bakıldığında Çankırı kalesinin nötr, Kenbağ parkının zayıf, Erdoğan ve Erbakan parkının ise güçlü yönlerinin olduğu tespit edilmiştir. Mekânlarda yeterli derecede kişisel mahremiyetin sağlandığı konusunda ise Kenbağ, Erdoğan ve Erbakan parkının zayıf, Çankırı kalesinin ise nötr özellikte olduğu görülmektedir. Genel olarak mekânların güvenlik/mahremiyet kategorisinde tercih edilme nedenlerinde Çankırı kalesi, Erdoğan parkı ve Erbakan parkının nötr, Kenbağ parkının ise zayıf olduğu saptanmıştır.

GÜVENLİK/MAHREMİYET

Şekil 7. Katılımcıların güvenli/mahremiyet kategorisinde katılımcı değerlendirmeleri

Katılımcılar tarafından son olarak Çankırı kalesinin ve Kenbağ, Erdoğan ve Erbakan parklarının tercih edilmelerine yönelik olarak “temizlik/bakım” kategorisi altında 3 sorunun değerlendirilmesi yapılmıştır. Şekil 8. ‘de mekânların tercih edilme sebeplerinden biri olan temizlik/bakım açısından değerlendirilmesi gösterilmektedir. Mekânların temiz bir yer olduğuna dair Çankırı kalesi nötr özellik gösterirken Kenbağ parkı, Erdoğan parkı ve Erbakan parkının güçlü yönlerinin bulunduğu görülmektedir. Havaasının çok temiz olduğuna dair değerlendirilmede ise Çankırı kalesinin ve Erdoğan parkının nötr özellik gösterdiği, Kenbağ ve Erbakan parkının güçlü yönleri olduğu saptanmıştır. Mekânlarda düzenli olarak bakım ve onarım yapıldığına dair ise tüm mekânların nötr özellik gösterdiği belirlenmiştir. Genel olarak temizlik/bakım açısından tercih edilme nedenlerinde Çankırı kalesinin ve Erdoğan parkının nötr, Kenbağ parkının ve Erbakan parkının ise güçlü yönlerinin bulunduğu tespit edilmiştir.

Şekil 8. Katılımcıların temizlik/bakım kategorisinde katılımcı değerlendirmeleri

Genel olarak mekânların imaj, kullanım/aktivite, çeşitlilik, cazibe/çekim, ulaşım, park& erişilebilirlik, güvenlik/mahremiyet ve temizlik/bakım kategorilerinde tercih edilme nedenlerine bakıldığında ise Çankırı kalesinin, Erdoğan ve Erbakan parklarının nötr; Kenbağ parkının ise zayıf yönlerinin olduğu tespit edilmiştir (Şekil 9).

Şekil 9. Katılımcıların genel olarak mekânları değerlendirmesi

TARTIŞMA

Katılımcıların Necmettin Erbakan parkını, Recep Tayyip Erdoğan parkını, Kenbağ parkını ve Çankırı kalesini imaj, kullanım/aktivite, ulaşım-park& erişebilirlik, çeşitlilik, cazibe/çekim, temizlik/bakım ve güvenlik/mahremiyet kategorilerinde değerlendirmeleri tablo 3' de gösterilmektedir.

Katılımcı değerlendirmelerine göre ilk olarak mekânlar imaj kategorisinde ele alındığında; tüm mekanların hoş/güzel bir yer olduğuna dair güçlü yönleri bulunmasına rağmen sade bir yapı olduğuna dair güçlü veya zayıf yönlerinin bulunmadığı nötr özellikte olduğu görülmektedir. Erbakan, Kenbağ ve Erdoğan parkının tarihi ve mimari açıdan zayıf yönlerinin olduğu ve geliştirilebilmesi yönünde çalışmalar yapılabileceği düşünülmektedir.

Kullanım/aktivite kategorisinde bakıldığında; Erbakan parkının, Kenbağ parkının ve Çankırı kalesinin eğlence amaçlı kullanımının nötr özellik göstermesinden dolayı bu kullanım artırılabilir. Tüm mekânların kışın kullanım yönü zayıf olduğundan geliştirilerek mevsimsel kullanımlara açık hale getirilebilir. Bunun yanı sıra Kenbağ parkının gece kullanıma elverişli olması adına çalışmalar yapılması gerekmektedir. Bu şekilde farklı amaçlarla ve zamanlarla kullanımı artacağından mekânların kullanıcılar tarafından tercih etme oranı da artabilir.

Ulaşım, park& erişebilirlik kategorisinde mekânlar ele alındığında tüm mekânların yaya olarak ve toplu taşıma araçlarıyla ulaşımın kolaylaştırılması gerektiği, mekân çevresine özel araç park etmek için park etme yerlerinin artırılması gerektiği ve engelli insanların kullanımına uygunluğuna dair yeniden tasarlama-planlama yapılabileceği düşünülmektedir.

Cazibe/çekim kategorisinde ise; mekânlarda zayıf yönler ağırlıklıdır. Her yaşa hitap eden aktivitelerle, hizmet kalitesinin, aktivite çeşitliliğinin ve estetik kalitesinin artırılmasıyla zayıf yönler geliştirilebilir. Farklı aktivitelerle ve daha geniş kesimlere çeşitli hizmetler sunarak insanların bu mekânların tercih etme sebepleri atabilir.

Çeşitlilik kategorisinde tüm mekanlara bakıldığında; yeme içme birimlerinin, dükkanların, kapalı oyun alanlarının ve tuvalet gibi diğer ihtiyaçları giderecek olanakların artırılması gerektiği düşünülmektedir. Oturma elemanlarının yeterliliği konusunda Erbakan, Erdoğan ve Kenbağ parkında güçlü yönler ve nötr durumlar olsada, Çankırı kalesi başta olmak üzere diğer 3 mekânında gerekli oturma elemanları temin edilerek bu yönü geliştirilebilir.

Temizlik kategorisinde genel olarak mekânların ve havasının temiz olduğuna dair güçlü yönlerinin bulunduğu görülmektedir. Ancak düzenli olarak bakım onarım yapılması konusunda tüm mekânlarda daha dikkat olunabilir.

Son olarak güvenlik/mahremiyet kategorisine bakıldığında ise tüm mekânların kişisel mahremiyet olanağını sağlayabileceği alanlar yaratılabilir. Bunun yanı sıra gece güvenliği tüm mekânlarda artırılabilir. Çankırı kalesinin ve Kenbağ parkının gece aydınlatması yönünden geliştirilerek yeterli aydınlatma elemanlarıyla mekânlar aydınlatılabilir.

Tablo 3. Katılımcı deneyimlerine göre seçili alanların güçlü, nötr ve zayıf yönlerinin gösterimi

DEĞERLENDİRME KATEGORİLERİ		Necmettin Erbakan parkı			Recep Tayyip Erdoğan Parkı			Kenbağ Parkı			Çankırı Kalesi		
		Güçlü Yönleri	Nötr	Zayıf Yönleri	Güçlü Yönleri	Nötr	Zayıf Yönleri	Güçlü Yönleri	Nötr	Zayıf Yönleri	Güçlü Yönleri	Nötr	Zayıf Yönleri
İMAJ	Bu mekân tarihi bir yerdir												
	Bu mekân doğal bir yerdir												
	Bu mekân mimari bir yerdir												
	Bu mekân güzel/hoş bir yerdir												
	Bu mekân sade bir yapıya sahiptir												
KULLANIM/ AKTİVİTE	Bu mekân eğlence amaçlı kullanılmaktadır												
	Bu mekân dinlenme amaçlı kullanılmaktadır												
	Bu mekân rahatlama amaçlı kullanılmaktadır												
	Bu mekân kışında kullanılmaktadır												
	Bu mekân gecede kullanılmaktadır												
ULAŞIM, PARK& ERİŞİBİLİRLİK	Bu mekâna yaya olarak ulaşım kolaydır												
	Bu mekâna toplu taşıma araçlarıyla ulaşım kolaydır												
	Bu mekâna araçlar ve özel araç ile ulaşım kolaydır												
	Bu mekân çevresinde özel araç park etmek için yeterli park etme yeri mevcuttur												
	Bu mekân engelli insanların kullanımı için uygundur (Fiziksel ve görme engelliler için)												
CAZİBE/ÇEKİM	Bu mekân estetik kalitesiyle kullanıcılarını çekmektedir												
	Bu mekân bitki örtüsü/peyzajı ile kullanıcılarını çekmektedir												
	Bu mekân aktivite çeşitliliği ile kullanıcılarını çekmektedir												
	Bu mekân hizmet kalitesiyle kullanıcılarını çekmektedir												
	Bu mekân her yaştan insana aktiviteler sunmaktadır.												
ÇEŞİTLİLİK	Bu mekânda yeterli derecede yeme içme birimleri mevcuttur												
	Bu mekânda yeterli derecede dükkanlar vardır												
	Bu mekânda oturma elemanlarının sayısı yeterlidir												
	Bu mekânda kapalı oyun alanı vardır												
	Bu mekânda tuvalet ve diğer ihtiyaçları giderecek olanaklar vardır												
TEMİZLİK	Bu mekân temiz bir yerdir												
	Bu mekânda düzenli olarak bakım onarım yapılmaktadır												
	Bu mekânın havası çok temizdir												
G Ü Y	Bu mekânda yeterli derecede kişisel mahremiyet sağlanmaktadır												

[illegible]

SONUÇ

Son zamanlarda artan nüfus etkisiyle yapıları alanların artmasından dolayı kentler ve kentliler sürekli devinim ve değişim içerisinde. Devingen süreçte hızlı kentleşmenin, dolayısıyla yapılaşmanın artması doğal ve yeşil alanların oluşumunu etkilediği gibi gelişimlerin de olumsuz yönde etkilemektedir. Kentlerin nefes almasına olanak veren bu yeşil alanlar, zaman içerisinde gittikçe yok olma tehlikesiyle karşı karşıyadır. Oysa insanlar kentin yoğun temposunda kısa süreliğine bile olsa yaşanan tüm olumsuz koşullara rağmen sosyal ve psikolojik yönden rekreasyon alanlarına ihtiyaç duymakta ve bu alanları ziyaret etmektedirler. Bu sebeple rekreasyonel alanlar insanlar için oldukça önemli ve faydalıdır. Yenilenme, hoşça vakit geçirme, eğlenme, dinlenme veya sosyalleşme fırsatını rekreasyonel alanlar aracılığıyla yakalamaktadırlar. Doğa ve yeşil alanla buluşmasına olanak veren rekreasyonel alanlar aracılığıyla insanların yaşamları olumlu yönde etkilenirken aynı zamanda bu alanlarda verilen hizmetler sayesinde kent için ekonomik bir katkı da söz konusudur. Dolayısıyla kentler sahip olduğu rekreasyonel alanlar aracılığıyla kullanıcılarına büyük bir fayda sağlamaktadırlar. Gün geçtikçe de bu rekreasyonel alanlar hem insanlar hem de kent için çok daha değerli hale gelmektedirler.

Çalışma kapsamında da Çankırı kent merkezinde yer alan ve katılımcılar tarafından kullanılan Necmettin Erbakan parkı, Recep Tayyip Erdoğan parkı, Kenbağ parkı ve Çankırı kalesi olmak üzere dört rekreasyonel alan incelenmiştir. Yapılan bu çalışma sonucunda da seçili mekanların kullanıcılarını çekmek için farklı özelliklere sahip olduğu tespit edilmiştir. Kullanıcı deneyimlerine bağlı olarak yapılan bu çalışmada mekanların güçlü yönleri, nötr özellikleri ve zayıf yönleri ortaya çıkmıştır. Değerlendirme sonucunda ortaya çıkan veriler doğrultusunda Necmettin Erbakan parkının ve Recep Tayyip Erdoğan parkının güçlü yönlerinin eşit ve diğer 2 mekâna göre daha fazla olduğu tespit edilmiştir. Güçlü yönleri baskın olan üçüncü mekânın ise Çankırı kalesi olduğu görülmektedir. Güçlü yönleri en az olan Kenbağ parkının ise insanların rekreasyon gereksinimlerini karşılamak için güçlü yönlerinin artırılması gereklidir. Zayıf yönleri fazla olan mekânın ise Kenbağ ve Necmettin Erbakan parkları olduğu tespit edilmiştir. Bu zayıf yönlerin geliştirilmesi, tekrar planlanması ve insanlar tarafından aktif olarak kullanıma açık hale getirilerek yenilenmesi gerekmektedir.

Çalışmada elde edilen veriler sonuncunda rekreasyonel alanların zayıf yönlerini güçlü hale getirmek, nötr yönlerini ve güçlü yönlerini de çok daha geliştirmek amacıyla 7 farklı kategori altında ve seçilen alanlar özelinde önerilerde bulunulmuştur. Bu öneriler; katılımcıların demografik özellikleri göz önünde bulundurularak kentlerde var olan rekreasyonel alanların yeniden düzenlenmesi ve tasarlanması; mimari, tarihi ve doğal özelliklerinin geliştirilmesi; kullanım amacına, kullanılan mevsime ve kullanım vaktine göre uyarlanabilir ve uygun koşullara sahip olması; sadece özel araçlarla ulaşılabilir değil, yaya ve toplu taşıma araçlarıyla da ulaşılabilir olmasının yanı sıra yeterli park etme yerlerinin de bulunması; alanların engelli insanların kullanımına da uygun olması adına yeniden tasarlanması gerektiğidir. Tüm bu durumların yanında kentliler tarafından tercih edilmesini arttırmak için iyi bir peyzaj tasarımı, estetik kalite, aktivite çeşitlilikleri ve yeterli hizmetlerle yeme içme birimleri, dükkân, oturma eleman ve tuvalet gibi ihtiyaçları giderecek olanakların sayıları artırılıp geliştirilmeli düzenli

olarak bakım onarım yapılmalıdır. Sonuç olarak kentlerde bulunan rekreasyonel alanlarda belirli zaman aralıklarında anket çalışmaları yapılmalıdır. Yapılan anket çalışmaları ile alanların; zayıf, nötr ve güçlü yönleri belirlenerek eksik ve gelişmeye açık kısımları doğru tasarım ve planlamalar sayesinde daha verimli ve keyifli kullanması sağlanabilir.

KAYNAKÇA

- Ağılönü, A. & Mengütay, S. (2009). Yerel yönetimlerde rekreasyon hizmetleri ve model belirleme. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 6(2), 160-176.
- Bliss, D. Z. & Park, Y. S. (2019). Public toilets in parklands or open spaces in international cities using geographic information systems. *International Urogynecology Journal*, 1-7.
- Davies, N. J. & Lumsdon, L. M. & Weston, R. (2012). Developing recreational trails: Motivations for recreational walking. *Tourism Planning & Development*, 9(1), 77-88.
- Demir, B. (2019). *Çocuk oyun alanları ve rekreatif alanların kullanıcıları açısından değerlendirilmesi (Çankırı ili örneği)*. Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale Üniversitesi.
- Douglas, O. & Russell, P. & Scott, M. (2019). Positive perceptions of green and open space as predictors of neighbourhood quality of life: implications for urban planning across the city region. *Journal of environmental planning and management*, 62(4), 626-646.
- Emel, C. A. N. (2015). Boş zaman, rekreasyon ve etkinlik turizmi ilişkisi. *İstanbul Sosyal Bilimler Dergisi*, (10), 1-17.
- Gentin, S. (2011). Outdoor recreation and ethnicity in Europe—A review. *Urban Forestry & Urban Greening*, 10(3), 153-161.
- Greene, S. (1992). Cityshape Communicating and Evaluating Community Design. *Journal of the American Planning Association*, 58(2), 177-189.
- Gülçin, D. (2020). Kentsel Ölçekte Peyzaj Uygulama Projesinin Hazırlanması ve Değerlendirilmesi: Koçarlı-İncirliova Karayolu Örneği. *Bilge International Journal of Science and Technology Research*, 4(2), 129-140.
- Güleç, S., (1989). Park Bahçe ve Peyzaj Mimarisi, *KTÜ Orman Fakültesi Ders Tezsirleri Serisi* 29, Trabzon.
- İnceoğlu, M. & Aytuğ, A. (2009). Kentsel Mekânda Kalite Kavramı. *Megaron*, 4(3), 131-146.
- Kampschulte, A. (1999). "Image" as an instrument of urban management. *Geographica Helvetica*, 54(4), 229-241.
- Karaçar, E. & Paslı, M. M. (2014). Turizm ve otel işletmeciliği programı öğrencilerinin rekreasyonel eğilimleri ve rekreasyonel etkinliklere katılımına engel olan faktörler. *Turizm Akademik Dergisi*, 1(1), 29-38.
- Karahan, F. & Orhan, T. (2009). Çoruh Havzası Uzundere Vadisi'nin Kırsal Rekreasyon Planlaması Yönünden Suya Dayalı Olanakları. *Kırsal Çevre Yıllığı*, 54-81.
- Kılıç, M. & Şener, G. (2013). Üniversite Öğrencilerinin Rekreasyon Etkinliklerine Katılımlarındaki Sosyolojik Etkenler ve Yapısal Kısıtlamalar. *Journal of Higher Education & Science/Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 3(3).

- Kiper, T. & Korkut, A. & Üstün, T. (2017). Görsel Peyzaj Kalite Değerlendirmesi: Kızılköy Örneği, *KSÜ Doğa Bilim Dergisi*, 20(3), 258-269.
- Kişisel Arşiv, 2021.
- Koçyiğit, M. & Yıldız, M. (2014). Yerel yönetimlerde rekreasyon uygulamaları: Konya örneği. *International Journal of Sport Culture and Science*, 2(Special Issue 2), 211-223.
- Öztürk, Y. & Tecimen, M. (2017). Halkın boş zaman değerlendirme alışkanlıkları: Çankırı örneği. *Yönetim, Ekonomi ve Pazarlama Araştırmaları Dergisi*, 1(2), 1-14.
- Öztürk, S. M. & Dinçer, A. E. (2020). Evaluation of the Dormitories in the Physical and Psychological Requirements: The Case of Karabük Province. *ICONARP International Journal of Architecture and Planning*, 8(1), 47-61.
- Phillips, D. R. & Siu, O. L. & Anthony, G. O. Y. & Cheng, K. H. (2004). Ageing and the urban environment. In *Ageing and place* (pp. 163-179). Routledge.
- Sezer, B. & Akova, O. (2016). Kent sakinlerinin rekreasyon tercihleri, rekreasyon alanlarının algılanan değeri ve gerçek kullanımı arasındaki ilişki. *Trakya Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 5(2), 94-115.
- Timur, O. B. & Aytaş, İ. & Timur, U. P. (2020) Üniversite Öğrencilerinin Rekreasyonel Eğilimlerinin Karşılaştırmalı Analizi: Çankırı Örneği. *Kent Akademisi*, 13(3), 417-430.
- Timur, U. P. & Orhan, M. & Aksüt, A. (2014). Çankırı Kaya Tuzu Mağarasının ve Yakın Çevresinin Turizm ve Rekreasyonel Amaçlı Kullanımının İrdelenmesi. *Ormanlık Dergisi*, 10(1), 97-113.
- Williams, S. (1995). Outdoor recreation and the urban environment. Routledge.
- Yahyagil, Y.M. (1998). “Kentlerin Kültürün Gelişimine Etkileri”. *Sosyoloji Konferansları*, ss. 105-120, İstanbul: G.Ü.G.F.
- Yüksel, M. & Yeşil, M. (2017). Kent ve rekreasyon (Ordu kenti örneği). *Mavi Atlas*, 5(2), 355-382.